

Hoe de voermaatregel maar niet van tafel ging

Morrend geeft minister Schouten uitvoering aan een motie om alsnog het alternatieve sectorplan een kans te geven. Het was zo ongeveer de laatste uitweg om de gewraakte eiwitlimiet op krachtvoer van tafel te krijgen. Maar waarom is het zover gekomen en waarom hebben sector en ministerie elkaar niet eerder gevonden? En welke lessen zijn te trekken voor de onderhandelingen over stikstof voor 2021 en verder?

TEKST FLORUS PELLIKAAN

Inmiddels al ruim twee weken zijn dagelijks protesterende boeren met trekkers op pad. De druppel die de emmer deed overlopen en die het laatste duwtje voor een nieuwe reeks acties gaf, was de verplichte eiwitlimiet op krachtvoer. Veehouders voorzien gezondheidsproblemen bij een aantal specifieke diergroepen, maar het eigenlijke pijnpunt ligt dieper. De overheid dringt zich met de maatregel niet alleen tot op het boeren erf, maar ook tot in de stal. En dat raakt het vakmanschap van de boer, een van de weinige vrijheden die er nog is. Het niet meer zelf kunnen bepalen of die kilo soja het rantsoen nu wel of niet verbetert, dat voelt als een grote inbreuk op de kennis en kunde van de boer. Deze stap gaat te ver, zo

willen boeren duidelijk maken. Hoewel niet alle boeren een demonstratieve insteek hebben, zegt meer dan de helft wel achter de acties te staan. Dat bleek uit een recent door de NOS en Nieuwe Oogst uitgevoerde enquête. Het draagvlak voor de acties is daarmee veel groter dan werd gesuggereerd en het onderstreept eens te meer de weerzin tegen de voermaatregel van minister Schouten.

Stikstofruimte op voorhand garanderen

De demonstraties zijn niet het eerste wapenfeit in de strijd om de voermaatregel van tafel te krijgen. Een Landbouw Collectief en zeven aangedragen alternatieven verder lag begin juli het in de boerenmond betitelde

Alternatief sectorplan zet in op 3 procent eiwitreductie

De landbouw heeft diverse alternatieven aangedragen voor de eiwitlimiet op krachtvoer van de minister. Het laatste alternatief was een eiwitreductie in het totale aangevoerde krachtvoer van 3 procent ten opzichte van 2018. Er komt dan geen eiwitlimiet op krachtvoerders, maar een algemene reductie op het totaal gevoerde eiwit in krachtvoer. Door de aangenomen CDA/VVD-motie wordt het effect van deze maatregel doorerekend door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL).

Het sectorplan zet in op een reductie van de eiwitaanvoer via krachtvoer op melkveebedrijven van gemiddeld 4 gram per kilo. Pro-

centueel betekent dit dat er 3 procent minder eiwit via krachtvoer wordt aangevoerd dan in 2018, waardoor de sector 0,6 kiloton ammoniak zou reduceren. De voermaatregelen van de minister komen uit op een reductie van 0,2 kiloton. Als stok achter de deur heeft de sector voorgesteld de ministeriële regeling te behouden en deze in te zetten, mocht het sectorplan onvoldoende effect hebben.

De insteek is om Nevedi, de belangenbehartiger van de veevoersektor, iedere maand de eiwitreductie te laten rapporteren. Op jaarbasis gebeurt die terugkoppeling bijvoorbeeld ook al voor de fosfaatwet. Door maandelijks te rapporteren is ook echt vast te stellen of

de beoogde reductie is gerealiseerd. Door eerder dan 1 september met het sectorplan te starten, wilden de sectorpartijen de zekerheid afgeven dat de reductie ook echt zou gaan lukken. Doordat de minister nu toch uitvoering gaat geven aan de motie, gaat het PBL het effect van het sectorplan doorrekenen. Als de reductie van het sectorplan gelijk of groter is dan de reductie van de ministeriële regeling, heeft de minister toegezegd dat ook het sectorplan, mits op tijd gereed, in werking treedt. Om de inspanningsverplichting binnen het sectorplan te garanderen worden er tussen de melkvee- en voersectoren overeenkomsten getekend.

‘gedrocht’ van een maatregel nog steeds op tafel. En dat terwijl minister Schouten op voorhand aan de Tweede Kamer had beloofd er met de boeren uit te komen. De minister had echter een duidelijke onderliggende opdracht: stikstofruimte vrijmaken om de woningbouw in de laatste maanden van 2020 weer vlot te trekken. De bijdrage voor de veehouderij lag op voorhand veel hoger dan de 0,2 kiloton die nu beoogd is. Maar het op papier schuiven met stikstofruimte van het boeren erf naar de bouwplaats is moeilijk inpasbaar in het boerenverstand. Desondanks was de melkveesector niet onwelwillend om via managementmaatregelen stikstof te reduceren, want een opkoopregeling was ook verre van wenselijk. Een doelvoorschrift is waar het meeste in werd gezien. Geef een doel en wij halen dat met ons vakmanschap, zo klonk het eensgezind. De minister zat echter met de grote vraag wie haar op voorhand garandeerde dat de ammoniakreductie zou worden behaald, zodat er al met bouwen kon worden gestart. Alleen een ministeriële regeling die boeren verplicht wat ze moeten doen, zorgt dat die garantie glashard op tafel ligt. En zo werd de eiwitlimiet op krachtvoer uitgebreid. Zeven sectoralternatieven ten spijt, dezelfde garantie konden in haar ogen geen van alle geven. En dus zag minister Schouten het doembeeld al voor zich opduiken dat bij het kiezen voor een van de alternatieven de beoogde reductie op 31 december niet zou zijn gehaald. Iets wat voor haar alsook voor de hele bv Nederland grote gevolgen zou hebben.

Verantwoording via data noodzakelijk

Door de sector wordt al snel de onwelwillendheid van de minister aangewezen als oorzaak van de patstelling. Niet gek gezien de starre houding die de minister, anders dan ze op voorhand had beloofd, aannam. Maar ook de sector moet zijn eigen rol kritisch bekijken, al is het maar om te leren voor de toekomst, want dergelijke uitdagingen komen er nog meer aan. Duidelijk punt is dat de minister op voorhand een aantal kaders had meegegeven waaraan aangedragen initiatieven moesten voldoen. Voorbeelden daarvan zijn juridische houdbaarheid en dat de ammoniakreductie nog dit jaar inboekbaar is. Niet alle initiatieven hielden daar voldoende rekening

mee. Daarnaast moest er een middel gevonden worden om de door de sector voorgestelde reductie te verantwoorden. En daar wringt voor een gedeelte de schoen. Er zijn veehouders met een aversie tegen het afleggen van verantwoording door het beschikbaar stellen van data. Diezelfde data kunnen op een later moment immers ook weer tegen je gebruikt worden, zo wordt gesuggereerd. Maar wanneer een doel- in plaats van een middelvoorschrift wenselijk is, dan zal er ergens verantwoording afgelegd moeten worden. Het is duidelijk dat de minister deze koudwatervrees van de melkveehouders als een bedreiging zag voor het behalen van haar heilige doel.

Sector moet eensgezinder

Het alternatieve voerplan dat nu voorligt (zie kader) omvat een verantwoording via de veevoersektor. Het tijdsplan werd met het oog op het zomerreces en de introductie van maatregelen ten laatste op 1 september echter de grootste vijand. Daar komt bij dat in de aanloop naar de aangereikte alternatieven er regelmatig geen sprake was van eensgezindheid onder de belangenbehartigers. Individuele uitspattingen zetten de politieke onderhandelingen regelmatig op scherp. Dat is achteraf best gevaarlijk geweest, want niets leek een introductie van de voermaatregel van de doelgerichte minister Schouten nog in de weg te staan. Het waren de landbouwvoederders van nota bene regeringspartijen CDA en VVD die, mede door een lobby van de sector, met een laatste redmiddel aan de noodrem trokken. De politieke verhoudingen binnen het kabinet kwamen er meer dan op scherp mee te staan, maar een motie dwingt nu af om ook het sectorplan door te rekenen. Levert dit minimaal de reductie van de ministeriële regeling op, dan treedt ook het sectorplan in werking. Eind augustus worden de resultaten verwacht.

Tot die tijd is er geen gelegenheid om op de lauweren te rusten, alles moet klaargestoomd worden om de reductie te realiseren. En intussen moeten sector en minister nog eens terugkijken op de afgelopen maanden en lessen trekken uit het verloop. Deze maand starten namelijk ook al de overleggen voor 2121. Zo spannend als het nu werd, zal niemand het meer willen laten worden. |